

Gerecsei márvány a szelíd gesztenyék alatt

A napfényben gazdag, meleg klímájú, délies kitétségű, szelíden lefutó hegylábakon tenyésző, szubmediterrán érzeteket keltő mecsekaljai szelídgesztenyések évszázados példányai, pusztulásukban, kiszáradt torzójukban is tiszteltet parancsolnak az odaérkezőnek.

Különösen igaz ez a Zengő bükkösökkel borított meredek hegyoldalainak délkeleti lábánál fekvő, Zengővárkony község határában elterülő, több mint 50 hektáros gesztenye erdőre.

A két évtizede megjelent kéregnekrózis csapásai alatt a gesztenyefák ma már csak árnyékai önmaguknak, de két-három évszázados, egykor lekönyöklő, ma már megcsontolt törzseik, így is csodálatot keltenek, ha közöttük barangolunk. Elmélyülésre, elgondolkodásra, megpihenésre csábítanak.

Az északról és nyugatról érkező, zordabb és hidegebb szelek ellen jól védett területen álló, többségében sarjeredetű fák, egykor a község lakosságának tulajdonában álltak. Ültetésük eredete

ma is vitatott. Az első példányokat valószínűleg még a török korban telepíthették. Az egyéni tulajdonosok között felosztott gesztenyefák idősebbjeit már a XIX. században is igyekeztek kitermelni és értékesíteni, aminek következtében a korosabb faegyedek száma erősen csökkenni kezdett. A kis völgyelésekkel, árkokkal, kiemelkedésekkel borított, agya-

gos talajú vidék sohasem volt alkalmas a szántóföldi termelésre. Így a gesztenyefák termése fontos élelemforrást és faanyaga jelentős értéket jelentett az itt lakók számára. Az öreg fák fogyatkozása miatt már az 1930-as években szerették volna védetté nyilvánítani, melyre végül 1974-ben került sor.

Egykor a hatos főútról is jól látható május-júniusi virágpompájában tündöklő gesztenyés botanikai, dendrológia, hely- és erdőörténeti értékein túl, nem e mecseki táj földtani múltja során született kőtömböt is rejteget.

A zengővárkonyi református temető közelében mindig van egy kis frissen kaszált, rendben tartott tisztásfolt, ahol az évszázados famatuzsálemek árnyékában egy rózsaszínes árnyalatú, tömött, súlyos mészkőszikla áll. A figyelmesebb vagy éppen értő szemnek a kőzet szerkezete, színe, formája a budapesti bérházak lépcsőházaiból, vagy éppen a metróból ismerős lehet: ún. gerecsei márvány. A tardosbányai eredetű szikla felé számos ösvény tart a gesztenyésen át, akár a Zengő hegycsúcsa, akár a közeli Pécsvárad felől közelítünk. De nem önmagában a kő az érdekes, hanem a hely szelleme és kisugárzása, melyet a kő alatt pihenő, sokunk számára oly ismerősen csengő nevű, Rockenbauer Pál sírhelye jelent. A kő és a sír ma zárandokhely egy mecseki szelídgesztenyésben. A magyar televíziós természetfilmezés megteremtője, sok millió lépést megtevő filmsorozataival örökre beírta nevét az ország kollektív kulturális emlékezetébe. A Magyar Örökség része lett. Az erdészek is jó szívvel gondolhatnak rá, hiszen a kék túrákat végigjáró kamerák előtt vonultak végig a Zempléntől a Kőszegi-hegységig, Göcsejtől a tolnai dombokig, a hazai erdők és az azt kezelő erdészek is, akik nem egyszer maguk is riportalanyként mutatták be szűkebb pátriájukat, otthonukat, erdeiket, munkájukat.

Érdemes hát erre járva a Zengő nyugati lábánál kis kitérőt tenni a gesztenyék és a gerecsei mészkőtömb miatt, leröva egyben csendes vagy éppen az itt békében nyugvóhoz hozzáillően életvidám tiszteletünket egy alkotó magyar ember előtt.

Kép, szöveg: Nagy László

